

"Ci, którzy nie pamiętają przeszłości, są skazani na jej powtarzanie".

(Cytat hiszpańsko-amerykańskiego filozofa George'a Santayany)

Słowa

te

wypisane są na tablicy w obozie koncentracyjnym w Auschwitz

**Historia Jana Potaskiego
pierwszego polskiego osadnika w Australii**

Część 2

John Potaski (Potaskie) urodził się na Białorusi. Pod koniec 1790 roku przybył do Londynu szukając azylu jako uchodźca uciekający przed konfliktem w Europie Wschodniej. John i Irlandka Catherine Sullivan pobrali się w Londynie, gdzie urodził się ich syn Joseph.

Według historyków i potomków Johna Potaskiego – ich rodzina sprzeciwiała się rosyjskiemu panowaniu i aktywnie wspierała Tadeusza Kościuszkę, polskiego bohatera i przywódcę powstania kościuszkowskiego przeciwko rosyjskiej okupacji w 1793 roku. Jeden z członków rodziny Potaskich został stracony przez Rosjan jako przywódca rebeliantów, a wielu innych zostało zmuszonych do ucieczki z ojczyzny.

W tym czasie Londyn był wielokulturowym miastem z szybko rosnącą populacją uchodźców i migrantów ekonomicznych uciekających przed wojną i konfliktem w Europie. Wraz ze wzrostem populacji w centrum Londynu rosło przeludnienie, bezrobocie, ubóstwo i drobna przestępczość. To bieda prawdopodobnie doprowadziła Johna Potaskiego i Johna O'Briena do kradzieży damskiego szalika za co zostali skazani na 7-letni transport do Ziemi Van Diemena (tak wówczas nazywana była Tasmania). Żona Jana Potaskiego, Catherine i syn Joseph mogli towarzyszyć Johnowi w podróży do nowej kolonii karnej na Tasmanii. Wraz z nimi na wyspę przyплыli inni skazańcy, angielscy żołnierze i rodziny nowych osadników.

W 1806 roku Johnowi i Catherine urodziła się córka Eleonora i cała rodzina Potaskich przeniósł się na 30-akrową farmę w Kangaroo Point w Warrane, rozpoczynając tam pracę przy oczyszczaniu i uprawie ziemi. W 1811 roku urodziła się im następna córka Hannah. W 1816 roku farma była już dobrze zagospodarowana, co udokumentował w swoim raporcie geodeta G. W. Evans, potwierdzając jednocześnie zdolność Johna Potaskiego do produkcji wysoko wydajnych plonów.

Rodzina Potaskich bierze w dzierżawę kolejną ziemię, tym razem w dystrykcie Clarence (Geilstown Farm), gdzie podobno został wzniesiony pierwszy dom wiejski w Van Diemen's, należący do podpułkownika Andrew Geilsa, komendanta Hobart w latach 1812-13.

Potaski i jego rodzina zaczyna uprawiać kukurydzę (w ilościach przekraczających wymagane przez rząd roczne normy), pszenicę, winogrona, zakłada ogrody z jabłonią i brzoskwiniami oraz rozpoczyna hodowlę krów i owiec. Ofiarność, zaangażowanie i ciężka praca rodziny przynoszą im sukcesy finansowe i bez wątpienia znacznie poprawia warunki ich życia i pozycję społeczną.

W listopadzie 1820 roku, córka Johna, Catherine urodziła syna Williama, nie podając w akcie urodzenia nazwiska ojca dziecka, chociaż wiadomo było, że ponad rok była w bliskim związku ze skazańcem Robertem Hunterem.

21 września 1820 r. zamaskowany gang pięciu osób dokonuje napadu na dom Thruppa "Restdown". Wśród nich jest uzbrojony w pistolet syn Johna Potaskiego – Joseph, który podczas napadu grozi bronią służącym

Thruppa. Gang plądruje dom, kradnie dokumenty własności nieruchomości, niektóre z nich podpala. Kradną także wartościowe przedmioty, w tym biżuterię, alkohol, kompas i żywność. Wkrótce wszyscy członkowie gangu zostają aresztowani i wtrąceni do więzienia w Hobart Town.

3 lutego 1821 roku Sąd Najwyższy w Sydney skazał na śmierć 20-letniego Josepha Potaskiego, 25-letniego Roberta Huntera, 20-letniego Edwarda Brady'ego i Jamesa Flinna vel Foya. Piąty mężczyzna Graney uniknął szubienicy, gdyż złożył zeznania obciążające w/w członków gangu. Po ogłoszeniu wyroku skazańcy zostali przetransportowani z powrotem do Hobart Town Gaol . Na wzgórzu Macquarie Street, przy drodze do Cascades, wzniesiono drewniane szubienice, następnie 28 kwietnia 1821 roku dokonano publicznej egzekucji. 10 lipca 1822 roku John Potaski został oskarżony o kradzież owiec, które pasły się na ziemi w Warrane, która nie należała do niego.

Mniej więcej w tym samym czasie John Potaski sprzedał swoją rodzinną farmę i ziemię w Warrane, byłemu skazańcowi Williamowi Maumowi, irlandzkiemu katolickiemu więźniowi politycznemu, z zawodu, nauczycielowi greki i łaciny.

W lutym 1823 roku córka Catherina urodziła kolejnego syna, nazywając go Joseph McDonnel. Dwa tygodnie po narodzinach małego Józefa zmarł 3-letni syn Katarzyny William Potaski.

Pod koniec czerwca 1824 roku Catherina i Edward McDonnel pobrali się w katolickim kościele św. Wergiliusza w Hobart Town. Catherina i Edward doczekali się wspólnie dziewięciorga dzieci.

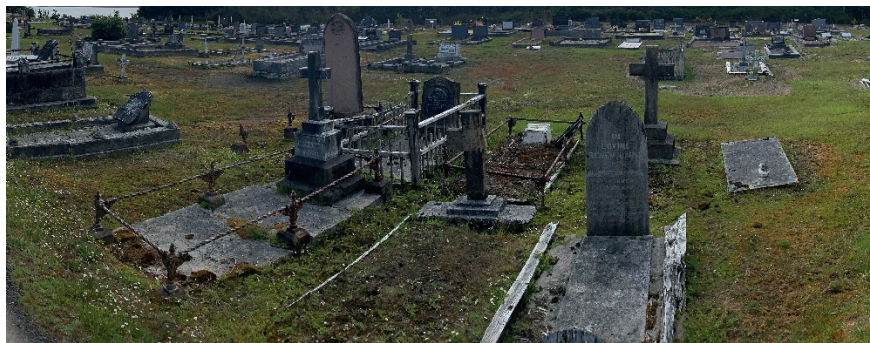

English: Catherine McDonald (nee Potaski) daughter of convict Joseph Potaski. Catherine was the first european born and baptised in Tasmania. Tasmanian Archive and Heritage Office.

Zaledwie trzy miesiące po ślubie Katarzyny i Edwarda, w lutym 1823 roku zmarł ojciec Katarzyny, John Potaski. Miał 59 lat.

Catherina i Edward z dziećmi i owdowiałą matką Catherine Potaski (z domu Sullivan) przeprowadzili się do Lary, a następnie do Geelong w stanie Victoria, dołączając do starszej córki Mary, żony Williama Stynesa.

Siostra Catheriny, Hannah, pozostała na Tasmanii. Dwukrotnie wychodziła za mąż, a gdy owdowiała sama wychowała kilkoro dzieci. Osiedliła się na stałe na północno-zachodnim wybrzeżu i tam pozostawiła wielu potomków. Catherina i Edward doczekali się ponad 50 wnucząt, setki prawnuków i tysiąca potomków w Australii i na całym świecie.

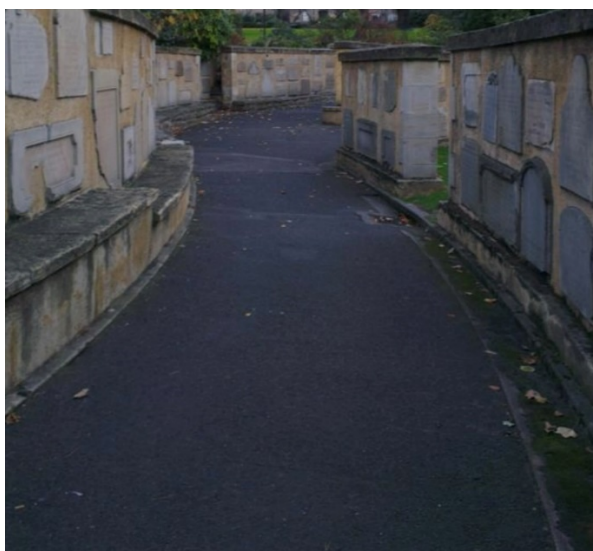

Cmentarz pierwszych osadników

Aby uczcić 200-lecie przybycia rodziny Potaskich na Tasmanię, ponad 200 ich potomków zorganizowało w październiku 2003 r. w Hobart spotkanie i koncert.

To wówczas rodzina umieściła w St.David's Park w Hobart tabliczkę pamiątkową pierwszego osadnika polskiego przybyłego do Australii.

St.David's Park w Hobart

Autor:

Danuta Piotrowska

Zdjęcia: Danuta i Bogusław Piotrowscy

Zródła:

Polonia in Australia: Challenges and possibilities in the New Millennium- Edited by Elizabeth Drozd and Desmond Cahill

The first settlers-<https://htfs.org.au> ***Joseph Potaski- the first known Polish settler*** -
<https://www.polishcommunity.org.au>

